

Tallenne litteroituna Reiluutta omaishoitajille – eurovaalipodcast

1. jakso, vieraana Sari Tervonen

Pilvi Nummelin: Hei tervetuloa Reiluutta omaishoitajille - eurovaalipodcastin pariin tässä ensimmäisessä jaksossa keskustelemme omaishoitajaliiton eurovaalitavoitteista liiton toiminnanjohtajan Sari Tervosen kanssa. Nimeni on Pilvi Nummelin ja toimin suunnittelijana Omaishoitajaliitolla. Tervetuloa, Sari!

Sari Tervonen: Kiitoksia.

Pilvi Nummelin: Eurovaalit voivat tuntua kaukaisilta monista omaishoitajista. Miten EU tasolla tehty politiikka vaikuttaa omaishoitajiin?

Sari Tervonen: No se vaikuttaa omaishoitajiin, kuten kaikkiin kansalaisiin, että siinä tietysti eroaa, mutta olemme vuodesta 1995 olleet EU jäsen. Täytyy ajatella niin, että isoja linjauksia vedetään EU:ssa ja tietyn alan lainsäädännössä toki aika suoraankin. Jos ajatellaan vaikka työssäkäyviä omaishoitajia, niin meillä on siitä nyt yksi iso esimerkki vuonna 2022 perhevapaa uudistuksessa voimaan tullut työssäkäyvien omaishoitajien vapaa siitä työstä omaishoittoon. Se on ehkä hyvä esimerkki. Korostaisin myös sosiaalisten oikeuksien Eurooppaa, että pystytään saamaan semmoista raamia siellä EU tasolla ja sen takia täytyy olla kiinnostunut niistä asioista kaikkien kansalaisten ja tietysti omaishoitajien erityisesti.

Pilvi Nummelin: Omaishoitajaliiton eurovaalitavoitteena on saada läheis- ja omaishoitajat työsuojelun piiriin. Ja tuostako lisäämistä on kysymys?

Sari Tervonen: No ehkä tässä on hyvä aloittaa siitä omaisolettamasta, jota meillä Suomessa on pitkään tuotu esiin. Me ikään kuin otamme annettuna sen omaishoitajan rooliin. Aika monet omaishoitajat ovat hyvin tiiviisti sidottuna siihen omaishoitotehtävään lähes ympärivuorokautisesti tai hyvinkin päivittäisesti, jokapäiväistä. Siinä mielessä, vaikka emme katso omaishoittoa työn kaltaiseksi suhteeksi, niin siinä kuitenkin tulee semmoista fyysistä, psyykkistä terveyttä uhkaavia tekijöitä, joihin pitäisi kiinnittää huomiota. Ajattelemme tällä työsuojelun kysymyksellä sitä omaishoitajan hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimista, vähän samantyyppisesti, kuin meillä on laissa sopimusomaishoitajille hyvinvointi- ja terveystarkastukset. Niitä pitäisi ulottaa kaikille heille, jotka ovat sitovassa ja kuormittavassa omaishoitotilanteessa.

Pilvi Nummelin: Moni työssäkäyvä pitää huolta läheisestään ja sitten velvollisuuksien ja hoivan yhteensovittaminen voi aiheuttaa siellä haasteita niin miten EU päätöksenteon avulla voidaan helpottaa työssäkäyvien läheisen omaishoitajien asemaa.

Sari Tervonen: EU:ssa voidaan helpottaa paljonkin. Työsopimuslakiin tuotu työntekijän vapaa omaishoitoon on ollut hyvä alku. Se tuli meillä Suomessa lakiin 2022 ja tarkoittaa siis viittä vuositista vapaapäivän mahdollisuutta omaisen hoitoon, mutta ne ovat palkattomia. Korostetaan tässä nyt, että meillä on sopimusomaishoitajilla sitten vapaata siitä omaishoidosta ja tämä on nimenomaan työssäkäyvä henkilön vapaa omaishoitoon silloin kun tarve on. Omaishoitajaliitto ajaa laajempaa ja korvauksellista vapaata, että tämän vapaan pitäisi vuositasolla olla vähintään 10 päivää ja saattohoidossa 20 päivää. Tähän täytyisi kolmikantaisesti työmarkkinatoimijoiden kesken päästä sopuun siitä, että miten tämä korvataan, elikkä niin että se olisi sitten mahdollista kaikille henkilöille eikä aiheuttaisi toimeentulo-ongelmia.

Pilvi Nummelin: Kaikkialla Euroopassa pyritään löytämään ratkaisuja ikääntyvän väestön tarpeisiin ja hoitohenkilökunnan määrän vähyyteen. Niin miten omaishoidon kehittämistä voitaisiin edistää EU tasolla?

Sari Tervonen: No tässä ottaisin ehkä vähän laajemman tulokulman. Omaishoitajaliitto on myöskin mukana Euroopan tasossa omaishoitajien verkostossa Eurocarersissa. Olemme siellä muiden Eurocarersin ja sen järjestöjen kanssa, joita on lähes kolmestakymmenestä maasta, peränneet sitä, että me tarvitsemme sekä EU tasolla että sitten kansallisesti pitäisi olla erilliset omaishoidon strategiat. Tällä hetkellä se omaishoito pirstoutuu kaikkialle, ei oikein löydy kokonaisuutena mistään. Tämä kehittämisen semmoinen laajempi kehys on hyvä ensin rakentaa, että ymmärretään miten se omaishoito, läheisten ja omaisten huolenpitoa on läpileikkaavasti kaikessa yhteiskuntapolitiikassa. Siihen me tarvitsemme kyllä strategian. Meillä on Suomessa vuodelta 2014 omaishoidon kehittämisohjelma, joka sekin vähän turhan kapeasti jää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, mutta se on auttamatta myös jo vanha, 10 vuotta vanha. Tässä ajassa pitää uudella tavalla katsoa nimenomaan tätä, kuinka me näistä kasvavista hoiva haasteista selviämme tässä julkisen talouden alijäämätilan.

Pilvi Nummelin: Kiitos haastattelusta. Seuraavassa jaksossa kuulemme sitten ehdokkaiden ajatuksia omaishoidosta ja EU politiikasta. Äänestämään pääsee enakkoon toukokuun lopussa ja virallinen äänestyspäivä on 9. kesäkuuta. Kuulemiin!